

1/2022

Momentti

Sisältö

LAINSÄÄDÄNTÖKATSAUS

Vahvistetut lait	2
Hallituksen esitykset	3
Valtioneuvoston asetukset	6

OIKEUSTAPAUKSET

Korkein oikeus	6
Korkein hallinto-oikeus	8
KKO:n valitusluvut	16

VAHVISTETUT LAIT

Eläkesäätiöitä, eläkekassoja ja vakuutuskassoja koskeva lainsäädäntö ja eräät siihen liittyvät lait (946–973/2021)

HE 28/2021
StVM 19/2021

Lait tulivat voimaan 1.1.2022.

Uudistuksen yhteydessä säädettiin uudet lait eläkesäätiöistä ja eläkekassoista, lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista sekä vakuutuskassoista. Samalla tehtiin tarpeellisia muutoksia myös muuhun lainsäädäntöön. Lainsäädäntömuutosten tavoitteena oli saavuttaa rakenteellisesti selkeämpi lainsäädäntö, joka nykyistä paremmin erottaisi lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa ja vapaaehtoista lisäeläke-toimintaa koskevan sääntelyn. Lakisääteistä eläkevakuuttamista harjoittava säätiö tai kassa ei voi uudistuksen myötä harjoittaa enää vapaaehtoisista lisäeläkevakuuttamista. Toisena tavoitteena oli madaltaa kynnystä perustaa uusia eläkesäätiöitä ja -kassoja sekä edistää niiden säilymistä työeläkeyhtiöiden rinnalla. Uusi lainsäädäntö sallii aikaisempaa pienempien, kuitenkin vähintään 150 vakuutetun, eläkesäätiöiden ja -kassojen perustamisen. Aiemmin alaraja on ollut 300 vakuutettua.

Lait sijoitusrahastolain, vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain ja Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta (974–976/2021)

HE 110/2021
TaVM 23/2021

Säädökset 974–975/2021 tulivat voimaan 1.12.2021. Säädös 976/2021 tuli voimaan 1.1.2022.

Muutoksilla saatettiin kansallisesti voimaan Euroopan parlamentin ja

neuvoston direktiivi sijoitus- ja vaihtoehtorahastojen rajat ylittävästä markkinoinnista. Sijoitusrahastolakiin lisättiin uusia säännöksiä sijoittajien käytettävissä olevista järjestelyistä sijoitusrahastomarkkinoinnissa sekä markkinoinnin lopettamisen edellytyksistä ja menettelyistä. Vaihtoehtorahastojen hoitajista annettuun lakiin lisättiin ennakkomarkkinointia koskevia säännöksiä, jotka ulotettiin koskemaan myös rekisteröitymisvelvollisia vaihtoehtorahastojen hoitajia sekä kolmansiin maihin sijoitautuneita vaihtoehtorahastojen hoitajia. Finanssivalvonnan valvontavaltuuksia suhteessa rekisteröitymisvelvollisiin vaihtoehtorahastojen hoitajiin ja johtoon määritettiin tarkemmin.

Lait kiinteistönmuodostamislain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (989–996/2021)

HE 26/2021
MmVM 12/2021

Lait tulivat voimaan 1.1.2022.

Uudistuksen yhteydessä muutettiin kiinteistönmuodostamislakia, kaivoslakia, yksityistielakia, kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annettua lakia, liikennejärjestelmästä ja maanteistä annettua lakia, ratalakia, kiinteistörekisterilakia ja kiinteistötoimitusmaksusta annettua lakia. Tarkoituksena oli kehittää toimitusmenettelyä joustavammaksi ja vähentää siitä sekä viranomaisille että asianosaisille aiheutuvia kustannuksia, vaarantamatta kuitenkaan asianosaisten oikeusturvaa. Uudet säännökset mahdollistavat sähköisten menetelmien ja etäosallistumismahdollisuuksien hyödyntämisen toimitusmenettelyssä. Selvään ja riidattomaan sopimukseen perustuva kiinteistötoimitus voidaan jatkossa suorittaa kirjallisessa menettelyssä.

Lait työeläkelakien ja kansaneläkelain muuttamisesta sekä niihin liittyvät lait (1006–1014/2021)

HE 66/2021
StVM 23/2021

Lait tulivat voimaan 1.1.2022.

Uudistuksen yhteydessä muutettiin työntekijän eläkelakia, yrittäjän eläkelakia, maatalousyrittäjän eläkelakia, merimieseläkelakia, julkisten alojen eläkelakia, kansaneläkelakia, takuueläkkeestä annettua lakia, eläketukilakia ja eläkkeensaajan asumistuesta annettua lakia. Tavoitteena oli perhe-eläkejärjestelmän ajankautainen yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset huomioiden sekä työeläkejärjestelmän rahoituksen kestävyyden turvaaminen. Työeläkelakien perusteella maksettava leskeneläke muutettiin määräaikaiseksi, joten uudistetun eläkkeen tarkoituksena on turvata toimeentuloa edunjäntäjän kuolemasta seuraavan sopeutumisvaiheen aikana. Jatkossa leskeneläkettä voidaan maksa tietyin edellytyksin myös edunjäntäjän kanssa yhteistaloudessa asuneelle avopuolisolle. Työeläkelain mukaisen lapseneläkkeen päättymisikää nostettiin kahdella vuodella, 18 vuodesta 20 ikävuoteen. Kansaneläkelain mukaista leskeneläkettä muutettiin työeläkelakia vastaavasti, mutta kansaneläkelain mukainen lapseneläke säilyi ennallaan.

Uusia säännöksiä sovelletaan vuonna 1975 ja sen jälkeen syntyneisiin leskiin, mikäli edunvalvoja on kuollut lakien tultua voimaan.

Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a ja 18 b §:n muuttamisesta (1251/2021)

HE 211/2021
VaVM 32/2021

Laki tuli voimaan 1.1.2022.

Säädöksellä muutettiin elinkeinotulon verottamisesta annettuun la-

kiin sisältyviä korkovähennyksen rajoitusta koskevia säännöksiä. Tasevertailuun perustuvan poikkeuksen soveltaminen on jatkossa rajoitetumpaa tilanteissa, joissa konsernia on rahoittanut merkittävän osuuden omistava taho. Sen sijaan pitkän aikavälin julkisia infrastruktuurihankkeita koskevan poikkeussäännöksen soveltamisalaa laajennettiin. Korkovähennysoikeuden rajoitusta ei jatkossa sovelleta julkisiin infrastruktuuriyhteisöihin, jotka vastaavat julkisen infrastruktuurin toteuttamisesta tai ylläpidosta.

Tasevertailua koskevat muutokset tulevat ensimmäistä kertaa sovellettaviksi vuodelta 2022 toimitettavassa verotuksessa. Pitkän aikavälin infrastruktuurihankkeita ja muun toiminnan vähennyskelvottomien nettokorkomenojen vähentämistä elinkeinotoiminnan tulolähteessä koskevat muutokset tulevat sovellettavaksi jo vuodelta 2020 toimitettavassa verotuksessa.

Laki rikoslain 17 ja 34 a luvun muuttamisesta ja siihen liittyvät lait (1267–1275/2021)

HE 89/2021

LaVM 15/2021

Lait tulivat voimaan 1.1.2022.

Uudistuksen tarkoituksena oli täydentää terrorismirikoksia koskevia rikoslain säännöksiä. Terroristiryhmän toiminnan edistämistä koskevan rikosnimikkeen soveltamisalaa laajennettiin sisältämään myös terroristiryhmän rikollisen toiminnan kannalta olennaisen tehtävän hoitaminen. Samalla rikoksen nimike muutettiin terroristiryhmän toimintaan osallistumiseksi. Uutena rikosnimikkeenä rikoslakiin lisättiin terrorismirikoksiin liittyvä julkinen kehottaminen, jonka tarkoituksena on houkuttaa tai kehottaa värväytymään terroristiryhmiin tai tekemään terrorismirikoksia. Rangaistavuuden edellytyksenä on, että houkuttelu tai kehoitus on ollut omiaan aiheuttamaan värväytymisen tai rikoksen. Uuden rikosnimikkeen rangaistusasteikko on sakosta kahteen vuoteen vankeutta.

Yhteistoimintalaki ja siihen liittyvät lait (1333–1368/2021)

HE 159/2021

TyVM 18/2021

Lait tulivat voimaan 1.1.2022.

Uusi yhteistoimintalaki korvasi sekä yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain että henkilöstön edustuksesta yrityksen hallinnossa annetun lain. Uudistuksen yhteydessä myös muuhun lainsäädäntöön tehtiin laajalti tarpeellisia muutoksia.

Uudistusten tarkoituksena oli parantaa henkilöstön vaikutusmahdollisuuksia ja tiedonsaantioikeuksia. Uusi lainsäädäntö edellyttää jatkuvaa vuoropuhelua muun muassa yrityksen kehitysnäkymistä, taloudellisesta tilanteesta, toimintaperiaatteista, henkilöstöön liittyvistä seikoista ja työhyvinvoinnista. Työpaikat voivat jatkossa itse määrittää joustavasti ne kysymykset, joita yrityksen, yhteisön tai työyhteisön kehittämiseksi on tarpeen käsitellä ja millaisissa menettelyissä. Olennaisista henkilöstövaikutuksista ja työvoiman käytön vähentämisestä seuraavat muutosneuvottelukäydään pääsääntöisesti aiemman lainsäädännön edellyttämällä tavalla, mutta uudistusten yhteydessä henkilöstön edustajan oikeutta esittää ehdotuksia ja vaihtoehtoisia ratkaisuja laajennettiin sekä neuvottelujen käynnistämisen ajankohtaa täsmennettiin.

HALLITUKSEN ESITYKSET

Hallituksen esitys (HE 217/2021) eduskunnalle laeiksi valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteista annetun lain kumoamisesta ja poliisin hallinnosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi laki valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteista. Samalla kumoutuisi valtion paikallishallinnon aluejaon perustana käytetty kihlakuntajako. Säädos on vanhentunut. Lakia ja kihlakuntajakoa ei enää yleisesti sovelleta valtion hallinnossa. Lain kumoamisen vuoksi ehdotetaan tehtäväksi välttämättömät muutokset poliisin

hallinnosta annettuun lakiin. Poliisin hallinnosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että poliisilaitosten toimialueet järjestettäisiin kihlakuntajaon sijasta siten, että poliisilaitoksen toimialueena olisi yksi tai useampi maakunta tai kunta. Toimialueet eivät muuttuisi nykyisestä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.5.2022.

Hallituksen esitys (HE 220/2021) eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettu laki. Samalla voimassa oleva vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettu laki kumoutaisiin ja 20 esitettävään lakiin liitettävää lakia muutettaisiin.

Ehdotetussa laissa säädettäisiin vaarallisten aineiden kuljetuksen turvallisuudesta tiellä, rautatiellä ja muussa raideliikenteessä, ilmaaluksessa sekä kappaletavaran kuljetuksessa Suomen vesialueilla ja Suomen vesialueiden ulkopuolella. Lain tarkoitus olisi ehkäistä ja torjua vahinkoa ja vaaraa, jota vaarallisten aineiden kuljetus saattaa aiheuttaa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle. Laki sisältäisi säännökset eri kuljetusapuolten vastuista sekä viranomaisten tehtävistä ja toimivaltuuksista. Laissa olisi myös säännökset esimerkiksi turvallisuusneuvonantajasta, ajoneuvon hyväksyntöjä myöntävän ja katsastuksia suorittavan henkilön pätevyysvaatimuksista, tarkastuslaitoksista ja niiden tehtävistä, pakkausten, säiliöiden ja irtotavarakonttien valmistukseen ja rakentamiseen liittyvistä vaatimuksista sekä vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyviin turvaukisiin varautumisesta ja turvatoimista.

Vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettu laki uudistettaisiin siten, että lain rakenne, sääntelykokonaisuudet ja alemman asteisten säädösten ja määräysten valtuussäännökset olisivat nykyistä selkeämmät, tarkkarajaisemmat sekä johdonmukaisemmat. Asetustasoisia säännöksiä siirrettäisiin lain tasolle perustuslain edellyttämällä tavalla. Lailla myös täsmennettä-

siin nykyisiä valtuuksia antaa ase-
tuksia ja annettaisiin Liikenne- ja
viestintävirastolle valtuuksia antaa
määräyksiä yksityiskohtaisista ja
teknisluonteisista asioista. Esityk-
sessä otettaisiin huomioon vaaral-
listen aineiden kuljetuksia koske-
vat kansainväliset sopimukset ja
EU:n lainsäädäntö.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tule-
maan voimaan vuoden 2023 alussa.

Hallituksen esitys (HE 224/2021) eduskunnalle laiksi varhaiskas- vatuslain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutetta-
vaksi varhaiskasvatuslakia siten,
että nykyisen ilmoitusmenettelyn
sijaan laissa säädettäisiin yksityi-
sen päiväkotitoiminnan luvanva-
raisuudesta. Toiminnan aloittami-
nen tai olennaisen muutoksen toteuttaminen edellyttäisi lupaviran-
omaisen hyväksyntää. Yksityinen
perhepäivähoito jäisi edelleen il-
moitusmenettelyn piiriin.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tule-
maan voimaan 1.1.2023.

Hallituksen esitys (HE 225/2021) eduskunnalle työ- ja elinkeino- hallinnon asiakastietojen käsit- telyä ja palvelualustaa koske- vaksi lainsäädännöksi

Esityksessä ehdotetaan muutetta-
vaksi julkisesta työvoima- ja yritys-
palvelusta annettua lakia, työllisyy-
den edistämisen kuntakokeilusta
annettua lakia, työllistymistä edis-
tävästä monialaisesta yhteispalve-
lusta annettua lakia ja työttömyys-
turvalakia.

Julkisten työvoima- ja yritys-
palvelujen asiakastietojen käsittelyä
koskevaan lainsäädäntöön tehtäi-
siin muutokset, joita uusien työ- ja
elinkeinohallinnon tietojärjestelmä-
palvelujen käyttöönotto edellyttää.
Uudet tietojärjestelmäpalvelut si-
sältävät valtakunnallisen asiakas-
tietojärjestelmäkokonaisuuden,
palvelualustan ja asiakastietova-
rannon. Ne korvaavat nykyisin käy-
tössä olevan työ- ja elinkeinotoimis-
ton asiakastietojärjestelmäkokonai-
suuden. Uuteen palvelualustaan
liittyy lisäksi uusi työnhakuprofi-
lin laatimis- ja julkaisumahdollis-
uus sekä näiden työnhakuprofi-
lien tietovaranto.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäris-
tokeskusten sekä työ- ja elinkei-
notoimistojen kehittämis- ja hallin-
tokeskus kehittäisi ja ylläpitäisi
uusia työ- ja elinkeinohallinnon
tietojärjestelmäpalveluja kuten ny-
kyisin. Se vastaisi niiden tietosuo-
jaan ja -turvaan liittyvistä yleisen
tietosuoja-asetuksen mukaisista
rekisterinpitäjän velvoitteista sekä
julkisen hallinnon tiedonhallin-
nasta annetussa laissa säädetyistä
tietojärjestelmästä vastaavan vi-
ranomaisen tehtävistä. Julkisten
työvoima- ja yrityspalvelujen jär-
jestämisestä ja tuottamisesta vas-
taavien viranomaisten – elinkei-
no-, liikenne- ja ympäristökeskus-
ten ja työ- ja elinkeinotoimistojen
sekä työllisyyden edistämisen kun-
takokeilussa mukana olevien kun-
tien – olisi käytettävä asiakastieto-
jen käsittelyyn työ- ja elinkeino-
hallinnon tietojärjestelmäpalveluja
kuten nykyisin.

Esityksen merkittävimpiä lain-
säädännön muutoksia olisivat työn-
hakuprofilien laatimis- ja julkaisu-
mahdollisuutta, työnhakuprofiili-
en tietojen käsittelyä sekä julkais-
tujen työnhakuprofilien tietojen
hakemista koskevat uudet sään-
nökset sekä tarkistukset henkilö-
tietojen käsittelyyn liittyviin toimi-
joiden rooleihin. Työllisyyden edis-
tämisen kuntakokeilussa mukana
olevat kunnat sekä työllistymistä
edistävässä monialaisessa yhteis-
palvelussa mukana olevat Kansan-
eläkelaitos ja kunnat nimettäisiin
rekisterinpitäjiksi omia asiakkai-
taan koskevien tietojen osalta, jot-
ta vastuiden määrittely vastaisi ni-
iden tosiasiallista roolia tietojen
käyttäjinä ja tuottajina lakisäatei-
sissä tehtävissään. Lainsäädäntöön
tehtäisiin lisäksi sääntelytekeminen
muutos siten, että asiakastietojär-
jestelmäjähtöinen sääntely korvat-
taisiin tietojen ja käyttötarkoitus-
ten sääntelyllä. Käsiteltäviin tietoi-
hin tai niiden käyttötarkoituksiin
ei ehdoteta muutoksia. Lisäksi mu-
tettavina oleviin lakeihin tehtäisiin
eräitä vähäisiä täydennyksiä ja
korjauksia.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tule-
maan voimaan 2.5.2022.

Hallituksen esitys (HE 229/2021) eduskunnalle laeiksi yleiseu- rooppalaisen yksilöllisen eläke-

tuotteen tarjoamista ja jakelua koskevan Euroopan unionin ase- tuksen täydentämisestä sekä Fi- nanssivalvonnasta annetun lain ja vakuutusyhtiölain muuttami- sesta

Esityksessä ehdotetaan säädettä-
väksi laki yleiseurooppalaisen yksi-
löllisen eläketuotteen tarjoamista ja
jakelua koskevan Euroopan unio-
nin asetuksen täydentämisestä. Uu-
teen lakiin on tarkoitus sisällyttää
tarvittavat säännökset yleiseuroop-
palaisesta yksilöllistä eläketuotetta
koskevan EU:n asetuksen sovelta-
misesta Suomessa. Ehdotettavissa
säännöksissä muun muassa sulje-
taan pois ne sektorikohtaiset sään-
nökset, joita ei sovelleta PEPP-tuo-
tetta tarjottaessa. Lisäksi tarkenne-
taan säännöksiä, jotka koskevat va-
hingonkorvausvelvollisuutta ja PEPP-
tarjoajien ammattipätevyyttä.

Lisäksi Finanssivalvonnasta an-
nettua lakia ehdotetaan muutetta-
vaksi siten, että siinä säädetään Fi-
nanssivalvonnan toimivallasta val-
voa PEPP-tuotteen tarjoamista Suo-
messa sekä Finanssivalvonnan oi-
keudesta määrätä seuraamusmak-
su, jos PEPP-tuotteen tarjoamista
koskevia säännöksiä ei noudateta.

Vakuutusyhtiölakia muutetta-
isiin siten, että vakuutusyhtiölakiin
sisältyviä eräitä indeksiin sidottuja
euromääriä tarkistettaisiin EU:n vi-
rallisessa lehdessä julkaistun ilmoi-
tuksen mukaisesti.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tule-
maan voimaan 22.3.2022. Vakuu-
tusyhtiölain muutos on tarkoitettu
tulemaan voimaan kuitenkin vasta
18.10.2022.

Hallituksen esitys (HE 231/2021) eduskunnalle laeiksi sosiaali- huoltolain ja ikääntyneen väes- tön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja ter- veyspalveluista annetun lain muuttamisesta sekä niihin liitty- viksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan muutettavik-
si sosiaalihuoltolakia, ikääntyneen
väestön toimintakyvyn tukemisesta
sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveys-
palveluista annettua lakia, sosiaali- ja
terveydenhuollon asiakasmaksuista
annettua lakia sekä yksityisistä sosi-
aalipalveluista annettua lakia.

Esityksen keskeisenä tavoitteena on pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman kirjausten mukaisesti vahvistaa kotihoidon resursseja ja laatua, kehittää asumisen välimuotoisia ratkaisuja ja palvelujärjestelmää, tehostaa omavalvontaa ja vanhuspalvelujen johtamista sekä ottaa käyttöön teknologisia ratkaisuja iäkkäiden henkilöiden kotiin annettavissa palveluissa. Tavoitteena on myös selkeyttää tehostetun palveluasumisen ja muun palveluasumisen välistä eroa sekä asiakkaan hoidon ja huolenpidon tarpeisiin vastaavien sosiaalihuoltolain palvelujen kokonaisuutta.

Kotiin annettavia palveluja ja asumispalveluja koskevat sosiaalihuoltolain säännökset ehdotetaan uudistettaviksi. Säännöksiä sovellettaisiin iäkkäiden henkilöiden lisäksi muihinkin asiakasryhmiin. Kotiin annettavia palveluja olisivat kotihoito ja tukipalvelut sekä uuteena sosiaalipalveluna turva-auttamispalvelu. Kotihoitoa olisi järjestettävä asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaan vuorokaudenajasta riippumatta. Säännökset lapsiperheen oikeudesta kotipalveluun erotettaisiin omaksi kokonaisuudekseen, mikä mahdollistaa säännösten muotoilemisen niin, että ne kuvaavat nykyistä täsmällisemmin lapsiperheen tarpeita mutta säilyvät asiasisällöltään pääosin ennallaan.

Asumispalveluja olisivat tilapäinen ja tuettu asuminen, joita koskevat säännökset säilyisivät asiasisällöltään ennallaan, sekä yhteisöllinen asuminen ja ympärivuorokautinen palveluasuminen, jotka tulisivat nykyisen palveluasumisen ja tehostetun palveluasumisen tilalle.

Kotihoidon laadun ja riittävyyden varmistamiseksi lakiin lisättäisiin säännökset kotikäyntien suunnittelusta ja kotihoidon toteuttamisesta teknologiaa hyödyntäen sekä kotihoidon henkilöstön riittävyyden turvaamisesta ja toimenpiteistä työvoiman vajaukseen puuttumiseksi. Monimuotoisten asumis- ja palvelukokonaisuuksien edistämiseksi lakiin lisättäisiin säännökset, joilla mahdollistetaan erilaisten asumispalvelumuotojen toteuttaminen samassa toiminnallisessa kokonaisuudessa. Sosiaalihuollon toi-

mintayksikköjen johtamista ja niiden toiminnan omavalvontaa vahvistettaisiin.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvemuista annettuun lakiin informatiiviset säännökset asumisen strategisesta suunnittelusta ja ennakoinnista. Laista poistettaisiin mahdollisuus järjestää iäkkäiden henkilöiden pitkäaikainen laitoshoido sosiaalihuollon laitoksyksiköissä. Lakiin lisättäisiin säännös omatyöntekijän tehtävien täsmenämismisestä sekä palvelujen laadun seurannasta. Lisäksi täsmennettäisiin säännöksiä palvelusuunnitelmasta, päätöksenteosta, kotihoidon henkilöstön riittäväydestä, johtamisesta sekä omavalvonnasta.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023. Iäkkäiden henkilöiden sosiaalihuollon pitkäaikaisen laitoshoidon lopettaminen olisi toteutettava vuoden 2027 loppuun mennessä.

Hallituksen esitys (HE 232/2021) eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annettua lakia, ulkomaalaislakia, yliopistolakia ja ammattikorkeakoululakia.

Esityksen mukaan kolmannen maan kansalaiselle myönnettäisiin ensimmäinen oleskelulupa opiskelun perusteella suoraan koko tutkinnon tai opintojen suorittamisen keston ajalle, jolloin oleskelulupaa ei ole tarvetta uusina määrääjain.

Opintojen jälkeen myönnettävän oleskeluluvan voimassaoloaika työnhakua ja yritystoimintaa varten pidennettäisiin ja tehtäisiin joustavammaksi. Muutos koski myös tutkimustoiminnan päättäneitä tutkijoita. Korkeakouluopintoja suorittavien opiskelijoi-

den oleskeluluvan laji muutettaisiin jatkuvaksi.

Kansainvälistä suojelua hakenut tai karkotuspäätöksen saanut voisi hakea oleskelulupaa, jos hän täyttää oleskeluluvan myöntämisen edellytykset. Kyseeseen ei kuitenkaan tulisi oleskelulupa, joka sisältää oikeuden liikkua toiseen jäsenvaltioon. Kansalliset oleskeluluvat olisivat tarkoitettu myös muihin kansallisiin tarpeisiin tilanteissa, joiden perusteella tutkijoiden ja opiskelijoiden maahantuloa koskevan direktiivin mukaista oleskelulupaa ei voida myöntää. Lakiin tehtäisiin myös muita tarkennuksia lain soveltamisen selkeyttämiseksi.

Lisäksi ulkomaalaislain sääntelyä pysyvän oleskeluluvan myöntämisen edellytyksistä korkeakouluopiskelijalle täsmennettäisiin.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2022.

Hallituksen esitys (HE 236/2021) eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain ja finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:n muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia sekä finanssivalvonnasta annettua lakia.

Esityksen tarkoituksena on korjata rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan direktiivin kansallisessa täytäntöpanossa havaittuja puutteita sekä yhteen sovittaa sääntely OECD:n alaisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toimintaryhmän suositusten kanssa. Lakeja muutettaisiin lisäksi myös kansallisista lainmuutostarpeista johdettuna.

Esityksessä muun muassa tarkennetaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain soveltamisalaa, korjataan, täsmennetään ja täydennetään lain määritelmiä sekä yhtenäistään laissa käytettyjä käsitteitä. Esityksessä myös täydennetään lakien asiakkaan tuntemista koskevia velvoitteita huomoiden muun muassa varojen jäädyttämiseen ja luovutuskieltoon liittyvät muusta lainsäädännöstä tulevat velvoitteet.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2022. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan i alakohtaa, 3 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohtaa ja 13 §:ä koskevat muutokset ehdotetaan kuitenkin tuleviksi voimaan vasta 1.4.2023.

Hallituksen esitys (HE 238/2021) eduskunnalle laeiksi yrityksen saneerauksesta annetun lain ja yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi yrityksen saneerauksesta annettua lakia, yksityishenkilön velkajärjestelystä annettua lakia, konkurssilakia, osakeyhtiölakia, osuuskuntalakia, velkajärjestelyrekisteristä annettua lakia sekä konkursi- ja yrityssaneerausrekisteristä annettua lakia. Esityksellä pantaisiin täytäntöön uudelleenjärjestelyä ja maksukyvyttömyyttä koskeva EU:n direktiivi.

Yrityksen saneerauksesta annettuun lakiin lisättäisiin direktiivissä edellytetyt säännökset uudesta varhaisesta saneerausmenettelystä. Velallinen voisi hakeutua tähän menettelyyn, kun velallinen ei ole vielä maksukyvytön vaan vasta maksukyvyttömyyden uhkaama. Myös nykyinen yrityssaneerausmenettely pysyisi voimassa ja sitä kutsuttaisiin jatkossa perusmuotoiseksi saneerausmenettelyksi. Se voitaisiin aloittaa, jos velallinen on maksukyvytön tai tietty määrä velkoja puoltaa hakemusta.

Perusmuotoiseen saneerausmenettelyyn tehtäisiin vastaavat muutokset siltä osin kuin muutosten katsotaan sujuvoittavan menettelyä. Lisäksi tässä yhteydessä tehtäisiin eräitä menettelyä sujuvoittavia muutoksia, jotka eivät johdu suoraan direktiivistä mutta jotka liittyvät kiinteästi direktiivin tavoitteisiin. Esimerkiksi päätöksen yrityksen saneeraukseen hakeutumisesta tekisi jatkossa osakeyhtiössä ja osuuskunnassa hallitus.

Yksityishenkilön velkajärjestelystä annettuun lakiin tehtäisiin useita muutoksia yritystoiminnassa epäonnistuneiden yrittäjien velkajärjestelyyn pääsyn helpottami-

seksi ja uuden alun nopeuttamiseksi. Velkajärjestelyn edellytykset ja esteperusteet olisivat jatkossa aikaisempaa kevyemmät ja velkajärjestelyhakemus voitaisiin tehdä konkurssimenettelyn vaiheesta riippumatta. Konkursiin asetetun velallisen tiedonsaantia velkajärjestelyyn hakeutumisen mahdollisuudesta parannettaisiin. Lakiin tehtäisiin lisäksi kansallisista muutostarpeista johtuvia muutoksia, joiden tavoitteena on helpottaa velallisten pääsyä velkajärjestelyyn ja selviytymistä maksuohjelmasta. Suurinta osaa ehdotuksista sovellettaisiin kaikkiin velallisiin riippumatta siitä, ovatko he harjoittaneet elinkeinotoimintaa.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 2022, mutta kuitenkin viimeistään 17.7.2022.

VALTIONEUVOSTON ASETUKSET

Valtioneuvoston asetus jätteistä (978/2021)

Asetus tuli voimaan 1.12.2021.

Uusi jäteasetus velvoittaa tehokkaampaan jätteiden erilliskeräykseen ja kierrätykseen. Lainsäädäntömuutoksen yhteydessä asetettiin uudet jätehuollon vähimmäisedellytykset sekä uusia kirjanpitoja raportointivelvollisuuksia, joiden avulla voidaan jäljittää jätteiden kulkua ja seurata asetuksessa asetettujen tavoitteiden täyttymistä.

Valtioneuvoston asetus meluselvityksistä ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmista (1107/2021)

Asetus tuli voimaan 15.12.2021.

Asetuksella saatettiin kansallisesti voimaan muun muassa komission direktiivi (EU) 2020/367 melun terveysvaikutusten arvioinnista. Keskeisimmät asetukseen tehdyt muutokset koskivat melun terveysvaikutusten yhteisiä arviointitapoja, yhteisiä laskentamenetelmiä sekä selvityksiin vaadittavien paikkatietojen määrittämistapoja. Asetukseen tehtiin myös joitakin lakitekniisiä tarkennuksia.

Valtioneuvoston asetus Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisia energiainvestointeja vuosina 2022–2026 koskevasta tuesta (1112/2021)

Asetus on voimassa 16.12.2021–31.12.2026.

Tukiohjelman tarkoituksena on edistää sellaisia energiainvestointeja ja energiainfrastruktuurihankkeita, jotka vähentävät Suomen kasvihuonepäästöjä ja tukevat Suomen hiilineutraalisuustavoitteita. Tukien tarkoituksena on pienentää uusiutuvan energian tai uuden energia-tekniikan hankkeista seuraavia teknologisia ja taloudellisia riskejä.

Asetuksen perusteella tukea voidaan myöntää asetuksessa määriteltyille energiainfrastruktuurihankkeille, uuden energiatekniikan käyttöönottoon, vähähiilisen vedyn tuotantoon ja varastointiin, hiilidioksidin talteenottoon ja hyödyntämiseen sekä teollisuuden prosessien sähköistämiseen ja vähähiilistämiseen. Tuen myöntämisestä päättävät työ- ja elinkeinoministeriö sekä Business Finland asetuksessa asetettujen kriteerien perusteella.

KORKEIN OIKEUS

KKO:2021:83

Ahvenanmaa – Itsehallinto – Toimivaltakiista – Sopimusasetus – Poliisi – Valvonta

Sisäministeriön ja Ahvenanmaan maakunnan hallituksen välisessä toimivaltakiistassa oli kysymys siitä, ovatko valtakunnan poliisihallinnon viranomaiset toimivaltaisia valvomaan Ahvenanmaan poliisilaitoksen toiminnan laillisuutta.

Korkein oikeus katsoi päätöksestä ilmenevin perustein, että valtakunnan poliisihallinnon viranomaisilla on toimivalta valvoa Ahvenanmaan poliisilaitoksen toiminnan laillisuutta siltä osin kuin poliisilaitos hoitaa tehtäviä, jotka Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Ahvenanmaan itsehallintoL 23 §
Ahvenanmaan itsehallintoL 30 §

Ahvenanmaan itsehallintoL 32 §
Ahvenanmaan itsehallintoL 60 §
2 mom

KKO:2021:84

Tuomioistuimen päätösvaltaisuus – Oikeudenkäyntimenettely – Jutun palauttaminen

Käräjäoikeus oli 31.7.2020 antamallaan tuomiolla ratkaissut elokuussa 2018 tehdyksi väitettyä lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä koskevan asian oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 6 §:n mukaisessa yhden tuomarin kokoonpanossa. Rikoksen tekoaikana voimassa olleen lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä koskeneen rikoslain 20 luvun 6 §:n 1 momentin (540/2011) mukainen enimmäisrangaistus oli neljä vuotta vankeutta. Sittenmin enimmäisrangaistus on 15.4.2019 voimaan tulleella lailla (486/2019) korotettu kuudeksi vuodeksi vankeutta. Käräjäoikeus oli ollut päätösvaltainen ratkaisemaan asian yhden tuomarin kokoonpanossa, eikä asiaa ollut pitänyt menettelyvirheen vuoksi palauttaa käräjäoikeuteen.

OK 2 luku 6 §
RL 20 luku 6 § (540/2011)

KKO:2021:85

Kuljetussopimus – Tiekuljetus – Vanhentuminen

Alkutuotantoa harjoittava A oli tilannut puutarhasäätin nimissä B Oy:ltä öljyä kasvihuonelaitokseensa, jonka A oli vuokrannut säätinille. B Oy oli antanut öljyn toimittamisen ja lastin purkamisen C Oy:n tehtäväksi. Lastin purkamisen yhteydessä öljyä oli valunut maahan, mistä oli aiheutunut öljyvahinko. C Oy:llä oli vakuutusyhtiö D:n myöntämä vastuuvakuutus. D oli tehnyt korvauspäätöksen ja maksanut A:lle korvauksia vastuuvakuutuksen nojalla.

A vaati D:ltä lisää korvauksia tulonmenetyksestä. D väitti, että A:n kanneoikeus oli vanhentunut tiekuljetussopimuslain 41 §:n nojalla.

Korkein oikeus katsoi, että tiekuljetussopimuslain 41 §:n vanhentumissäännökset olisivat tulleet sovellettaviksi, mikäli A olisi kohdistanut kanteensa rahdinkuljetta-

ja C Oy:hyn, ja että A:n kanneoikeus C Oy:tä kohtaan oli vanhentunut. Kun D ei kuitenkaan ollut tuonut esille vanhentumiskysymystä korvauspäätöksessään, vaan oli ilmoittanut, että vahinko korvataan C Oy:n vastuuvakuutuksen nojalla, D:n katsottiin menettäneen oikeutensa vedota vanhentumiseen.

TiekuljetussopimusL 41 § 1 mom

KKO:2021:86

Eurooppalainen pidätysmääräys – Rikoksen johdosta tapahtuva luovuttaminen – Luovuttamispäätöksen täytäntöönpano – Säilössä pitäminen – Tuomioistuimen toimivalta

Romanian kansalainen A oli 16.4.2021 tehdyllä Korkeimman oikeuden päätöksellä (KKO 2021:24) määrätty luovutettavaksi vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa varten Romaniaan ja pidettäväksi säilössä, kunnes hänet luovutetaan.

A on 6.10.2021 käräjäoikeudelle tekemässään hakemuksessa vaatinut, että hänet vapautetaan säilöstä, koska luovuttamispäätöksen täytäntöönpanolle säädetty määräaika oli päättynyt. Käräjäoikeus jätti vaatimuksen tutkimatta sillä perusteella, ettei se ollut toimivaltainen tutkimaan Korkeimman oikeuden lainvoimaista päätöstä.

Korkein oikeus katsoi, että A:lla oli oikeus saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi, olivatko säilössä pitämisen edellytykset edelleen voimassa. Kun kysymys oli luovuttamispäätöksen jälkeisten tapahtumien vaikutuksista, toimivaltainen tuomioistuin oli käräjäoikeus.

EU-luovuttamisL 18 §

EU-luovuttamisL 46 §

EU-luovuttamisL 48 §

KKO:2021:87

Vahingonkorvaus – Korvauksen määrääminen – Korvattava vahinko – Puhdas varallisuusvahinko

Yhtiön tilivaroja oli ollut takavari-koituna ja sittemmin ulosmitattuna usean vuoden ajan ennen kuin virheelliset verotuspäätökset oli kumottu. Yhtiöltä ulosmitatut varat oli palautettu veronkantolain

(609/2005) 22 §:n mukaisella krolla lisättynä.

Kun yhtiö ei ollut esittänyt uskottavaa näyttöä saamatta jääneistä sijoitustuotoista tai muusta vahingosta, joka sille oli aiheutunut varojen käyttömahdollisuuksien menettämisestä, eikä sellaista näyttöä olisi ollut vaikeudetta saatavilla, vahingon määrä arvioitiin oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 2 §:n 3 momentin nojalla. Yhtiölle ei katsottu aiheutuneen veronkantolain 22 §:n mukaista korkoa suurempaa vahinkoa. (Ään.)

OK 17 luku 2 § 3 mom

KKO:2021:88

Isyys – Isyyden vahvistaminen – Perustuslaki – Perusoikeudet – Perustuslain etusija – Euroopan ihmisoikeussopimus – Yksityiselämän suoja

A vaati kanteessaan, että C vahvistetaan hänen isäkseen. Koska C oli jo kuollut ja tuhattu, A vaati, että C:n kymmeniä vuosia aikaisemmin kuolleiden vanhempien hauta määrätään avattavaksi oikeusgeneettisen isyystutkimuksen tekemistä varten.

Oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annetun lain 5 §:n 2 momentin mukaan isyystutkimusta ei saa tehdä haudatusta vainajasta, mikä olisi estänyt biologisen isyyden selvittämisen. Korkein oikeus katsoi myös vastasyitä punnituaan, että säännöksen soveltaminen tässä tapauksessa oli ilmeisesti ristiriidassa perustuslain 10 §:ssä ja ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa turvatun yksityiselämän suojan kanssa. Kyseinen rajoitussäännös jätettiin perustuslain 106 §:n nojalla soveltamatta. Korkein oikeus katsoi jääneen näyttämättä, että kuolleen miehen vanhemmat eivät olisi antaneet suostumustaan tutkimuksen tekemiseen.

C:n vanhempien hauta määrättiin avattavaksi, ja vainajista määrättiin otettavaksi kudokset isyystutkimusta varten.

L oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta 5 § 2 mom

L oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta 6 § 2 mom

PL 10 §

PL 106 §
IhmisoikeusSop 8 art

KKO:2021:89

Ylimääräinen muutoksenhaku – Tuomion purkamisen riita-asiasa – Vahingonkorvaus – Korvattava vahinko

Hakemuksessa vaadittiin Korkeimman oikeuden tuomion (KKO 2019:9) osittaista purkamista sillä perusteella, että tuomiossa oli sovellettu aravalainsäädäntöä ilmeisesti väärin siltä osin kuin asiassa esitetty vahingonkorvausvaatimus oli osaksi hylätty. Korkein oikeus hylkäsi hakemuksen ratkaisusta ilmenevillä perusteilla. (Ään.)

Vahvennettu jaosto
OK 31 luku 7 § 1 mom 4 kohta

KKO:2021:90

Rikokseen osallisuus – Yllytys – Avunanto – Murha

A ja B olivat painostaneet tai pakottaneet C:n surmaamaan X:n. C:lle luettiin syyksi surma sillä perusteella, että hän oli toiminut pakottilaa muistuttavissa olosuhteissa.

Korkein oikeus katsoi ratkaisusta ilmenevillä perusteilla, että A voitiin tuomita yllytyksestä murhaan ja B avunannosta murhaan, koska päätekijän C:n menettely täytti ulkoisesti arvioiden murhan tunnusmerkistön.

RL 5 luku 5 §
RL 5 luku 6 §
RL 21 luku 2 §

KKO:2021:91

Tuomioistuimen päätösvaltaisuus – Tuomari – Videoyhteydellä osallistuminen – Oikeudenkäyntimenettely

Hovioikeus toimitti rikosasiassa pääkäsittelyn ja antoi välituomion, jolla se määräsi vastaajien mielentilan tutkittavaksi. Mielentilalausuntojen saavuttua hovioikeus jatkoi pääkäsittelyä, johon yksi kokoonpanon kolmesta jäsenestä osallistui videoyhteyden välityksellä koronakaranteenin takia.

Korkein oikeus katsoi, ettei tuomari olisi saanut osallistua pääkäsittelyyn videoyhteyden välityksellä.

Virheellinen osallistumisen tapa ei kuitenkaan merkinnyt puutetta hovioikeuden päätösvaltaisuudessa.

Korkein oikeus katsoi, ettei jatkokäsittelyssä tapahtuneella menettelyvirheellä ollut loukattu vastaajien osallistumis- ja puolustautumisoikeuksia niin vakavasti, että asia olisi palautettava hovioikeuteen.

OK 2 luku 8 § 1 mom
OK 2 luku 12 §
Vrt. KKO 2021:92

KKO:2021:92

Tuomioistuimen päätösvaltaisuus – Tuomari – Videoyhteydellä osallistuminen – Oikeudenkäyntimenettely – Asianosaisen osallistuminen – Videokuuleminen

Hovioikeus toimitti rikosasiassa pääkäsittelyn istuntosalissaan siten, että yksi kokoonpanon kolmesta jäsenestä sekä asianosaiset ja todistajat osallistuivat pääkäsittelyyn toiselta paikkakunnalta videoyhteyttä käyttäen.

Tuomari ei olisi saanut osallistua pääkäsittelyyn videoyhteyden välityksellä. Etäyhteyden käyttämiseen ei myöskään ollut painavaa ja hyväksyttävää syytä.

Vastaaja ei ollut antanut yksiselitteistä ja tietoista suostumustaan sille, että hän osallistuu videoyhteydellä pääkäsittelyyn. Teknisten puutteiden vuoksi videoyhteyden käyttäminen ei ollut myöskään soveliasta.

Oikeudenkäyntivirheiden vuoksi asia palautettiin hovioikeuteen.

OK 2 luku 8 § 1 mom
ROL 8 luku 13 §
Vrt. KKO 2021:91

KKO:2021:93

Lapsen palauttaminen – Haagin sopimus – Bryssel IIa -asetus – Lapsen osallisuus oikeudet

Äiti oli jättänyt luvottomasti palauttamatta vanhempiensa yhteishuollossa olevat noin 11 ja 13,5 vuoden ikäiset lapset heidän asuinpaikkaan olleeseen Espanjaan. Korkeimman oikeuden suorittamassa kuulemisessa lapset vastustivat palauttamistaan. Korkein oikeus hylkäsi lasten palauttamista koskevan hake-

muksen arvioituaan ratkaisun perusteluista ilmenevällä tavalla lasten mielipiteen merkitystä asiassa.

Haagin sopimus 13 art 2 kappale
L lapsen huollosta ja tapaamisoi-
keudesta 34 § 1 mom 3 kohta

KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Yleishallintoasiat

KHO:2021:158

Valtion virkamies – Nimityspäätös – Viranhakijan muutoksenhakuoikeus – Valituksen perustelut – Kanssahakijan väitetty syrjintä

Valtioneuvosto oli yleisistunnossaan nimittänyt valtion virkaan B:n. Virkaa hakenut mutta valitsematta jäänyt A valitti nimityspäätöksestä muun ohella sillä perusteella, että valituksessa nimettyjä kahta kanssahakijaa oli syrjitty virantäytössä. Nämä kanssahakijat eivät olleet hakenet muutosta valtioneuvoston päätökseen.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että viranhakijan valtion virkamieslain 59 §:ään perustuvan muutoksenhakuoikeuden tavoitteena oli antaa suojaa viranhakijan omalle oikeusasemalle. Valitusoikeus omassa nimitysasiassa ei merkinnyt sitä, että kysymyksessä olisi ollut yleinen laillisuusvalvontakeino. A:n valituksen johdosta korkeimmassa hallinto-oikeudessa eivät tulleet arvioitaviksi sellaiset valitusperustelut, jotka eivät liittyneet valittajaan itseensä vaan kohdistuivat suoraan kanssahakijoihin.

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 13 § 1 momentti
Valtion virkamieslaki 59 § 1 momentti

KHO:2021:163

Kunnallisasia – Valtuutettu – Esteellisyys – Esteellisyyden toteaminen toimielimen päätöksellä – Menettelyvirhe – Menettelyvirheen vaikutus

Valtuusto oli perusteettomasti todennut valtuutetun esteelliseksi ja kutsunut tämän tilalle varavaltuu-

tetun. Tämän seurauksena tietty valtuutettu oli joutunut aiheettomasti jäämään pois asian käsittelystä ja päätöksenteosta. Varavaltuutetun kutsuminen ei ole korjannut tilannetta, koska kysymys ei ole vain äänestyskäyttäytymisestä vaan myös mahdollisuudesta puheenvuoroilla vaikuttaa muihin valtuutettuihin. Valtuuston päätös kumottiin virheellisessä järjestyksessä syntyneenä.

Hallintolaki 29 § 2 momentti
Kuntalaki 135 § 2 momentti 1 kohta

KHO:2021:170

Asiakirjajulkisuus – Esitutkintapöytäkirja – Rikoksesta epäilty – Epäilty kuuluminen järjestäytyneeseen rikollisryhmään – Salassa pidettävyys – Yksityiselämän suoja – Yksityiselämään liittyvät tiedot

Keskusrikospoliisille esitetyssä asiakirjapyyntöissä tarkoitetut esitutkintapöytäkirjat koskivat erääseen järjestäytyneeseen rikollisryhmään liittyvää rikoskokonaisuutta. Esitutkintapöytäkirjoihin sisältyvät tiedot rikoksesta epäillyn asemassa olevien henkilöiden epäilystä kuulumisesta järjestäytyneeseen rikollisryhmään olivat olleet merkityksellisiä esitutkinnan toimittamisen ja siinä selvitettävien asioiden kannalta. Tietoa rikoksesta epäillyn henkilön epäilystä kuulumisesta järjestäytyneeseen rikollisryhmään ei ainakaan tällaisessa yhteydessä voitu pitää julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 32 kohdassa tarkoitettuna salassa pidettävänä tietona henkilön elintavoista, osallistumisesta yhdistystoimintaan tai vapaa-ajan harrastuksista, perhe-elämästä tai muista niihin verrattavista henkilökohtaisista oloista.

Koska tieto ei ollut salassa pidettävä, keskusrikospoliisin päätös olla luovuttamatta esitutkintapöytäkirjoja niiden rikoksesta epäillyn asemassa olevien henkilöiden nimien osalta, joiden poliisi epäili kuuluvan järjestäytyneeseen rikollisryhmään, oli lainvastainen.

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (julkisuuslaki) 24 § 1 momentti 32 kohta
Ks. KHO 2021:26

KHO:2021:180

Eläinsuojelu – Valvontaeläinlääkäri – Epäilyyn perustuva tarkastus – Välittömät toimenpiteet – Kuuleminen – Itsekriminointisuoja – Poliisin samaan aikaan toimittama kotietsintä

Valvontaeläinlääkäri suoritti eläinsuojelulain 39 §:n 1 momentin mukaisen tarkastuksen eläintenpitoaikassa samaan aikaan, kun poliisi toimitti kiinteistöllä kotietsintää rikosasiassa, joka muun ohella koski valvontaeläinlääkäriin tarkastuksen kohteena ollutta eläintä. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että eläintenpitäjän oikeus olla myötävaikuttamatta epäillyn rikoksen selvittämiseen ei estänyt eläinsuojelutarkastuksen suorittamista samaan aikaan poliisin toimittaman kotietsinnän kanssa. Eläinsuojeluviranomaisen suorittama tarkastus ja tekemä päätös oli kuitenkin hallintoon kuuluvina toimenpiteinä pidettävä menettelyllisesti erillään epäilystä rikosasiasta ja siihen liittyvästä poliisin toimittamasta kotietsinnästä. Asianosaisen oikeudet edellyttivät, että hän tiesi oikeudellisen asemansa ja siihen liittyvät rajoitteet ja velvoitteet kummassakin menettelyssä ja ettei menettelyjä tosiasiaa myöskään sekoitettu toisiinsa.

Päätös eläimen lopettamisesta perustui valvontaeläinlääkäriin tekemään arvioon eläimen kokeemasta kärsimyksestä. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että tähän nähden tieto eläimen alkuperästä, jonka eläimen haltija kieltäytyi antamasta itsekriminointisuojaansa vedoten, ei ollut asiassa ratkaisevaa. Valvontaeläinlääkäriin päätös lopettaa eläin ei ollut perustunut asian riittämättömään selvittämiseen. Päätöksellä ei ollut myöskään loukattu eläimen haltijan menettelyllisiä oikeuksia rikoksesta epäiltyä.

Eläinsuojelulaki 36 §, 39 § 1 momentti sekä 44 ja 45 §

KHO:2021:187

Ulkomaalaisasia – Kansainvälinen suojelu – Somalia – Pakkoavioliiton uhka – Alaikäinen turvapaikanhakija – Hakijan tarkentunut kertomus hallinto-oikeudessa –

Uskottavuuden arviointi – Lapsen etu

Somaliasta kotoisin oleva alaikäinen A oli hakenut Suomesta turvapaikkaa vedoten pakkoavioliiton uhkaan. Maahanmuuttovirasto oli hylännyt A:n turvapaikkahakemuksen ja myöntänyt hänelle jatkuvan oleskeluluvan toissijaisen suojelun perusteella päätöspäivämäärästä alkaen neljäksi vuodeksi. Maahanmuuttovirasto oli turvapaikkahakemuksen hylätessään kiinnittänyt huomiota A:n ulkokohtaiseen ja niukkaan kertomukseen turvapaikkapuhuttelussa.

A:lla ei ollut oikeudellista avustajaa turvapaikkapuhuttelussa. Puhuttelussa oli läsnä käräjäoikeuden A:lle alaikäisenä turvapaikan hakijana määräämä edustaja. Asiakirjoista ilmeni, että turvapaikkapuhuttelussa A:lle oli annettu kannustavaa palautetta hänen kertomuksestaan.

A oli hallinto-oikeudelle toimittamassaan valituskirjelmässä tarkentanut kertomustaan turvapaikkapuhuttelussaan kertomaansa verrattuna. Hallinto-oikeus hylkäsi A:n valituksen sekä vaatimuksen suullisen käsittelyn toimittamisesta. Hallinto-oikeus oli ensiasteena arvioinut tarkentuneen kertomuksen yksityiskohtien uskottavuutta suhteessa A:n turvapaikkapuhuttelussa kertomaan. Hallinto-oikeus ei ollut erikseen arvioinut tarkentuneen kertomuksen merkitystä suhteessa siihen, olisiko asia ollut syytä palauttaa Maahanmuuttovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että yleisen ja ajantasaisen maatiedon perusteella Somaliassa naiset, jotka kieltäytyvät järjestetystä avioliitosta, ovat vaarassa joutua väkivallan kohteeksi. Tähän nähden ja kun otettiin huomioon alaikäisen turvapaikanhakijan toimittama turvapaikkapuhuttelussa esittämäänsä tarkempi kertomus sekä erityisesti lapsen etua koskevat velvoitteet, hallinto-oikeuden ja Maahanmuuttoviraston päätökset oli kumottava ja asia oli palautettava Maahanmuuttovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Ulkomaalaislaki 6 § 1 momentti, 7 § 2 momentti, 87 § 1 momentti,

87 a § 1 ja 2 momentti, 87 b § 1 momentti, 88 c §, 96 a §, 97 a § 5 momentti ja 147 §

Euroopan ihmisoikeussopimus
3 artikla

Yleissopimus lapsen oikeuksista
3.1 artikla, 12 artikla ja 19 artikla
Pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus (SopS 77/1968) 1 artikla A kohta 2 alakohta

Uudelleenlaadittu menettelydirektiivi (2013/32/EU) johdanto-osa perustelukappale 29 sekä 25 artikla 1 ja 3 kohta

Uudelleenlaadittu määräitelmädirektiivi (2011/95/EU) johdanto-osa perustelukappale 4, 2 artikla d alakohta sekä 4 artikla 1, 3 ja 4 kohta

KHO:2021:189

Yhdenvertaisuuslaki – Vammaisyleissopimus – Syrjintä – Liikuntavammaisen henkilö – Oikeus yhdenvertaiseen kohteluun – Kohtuullisten mukautusten velvoite – Lentoliikenteen harjoittaminen – Riittävän tilavan istuinpaikan järjestäminen – Hinnanalennus

Asiassa oli kysymys lentoliikenteen harjoittajan velvollisuudesta yhdenvertaisuuslaissa ja vammaisyleissopimuksessa tarkoitettuihin kohtuullisiin mukautuksiin. Vammaisen henkilö, jonka polvi oli leikkauksessa jäykistetty, oli joutunut ostamaan kolme vierekkäistä paikkaa lennolle.

Korkein hallinto-oikeus totesi ensinnäkin, että asiassa oli arvioitavana palveluntarjoajan velvollisuus ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, että liikuntavammaisen henkilö olisi voinut vammansa vuoksi tarvitsemastaan lisätilasta huolimatta matkustaa yhdenvertaisesti vammattomien henkilöiden kanssa.

Sitä, että Finnair Oyj oli järjestänyt liikuntavammaiselle henkilölle kolme vierekkäistä istuinta, ei voitu pitää riittävänä toimenpiteenä, koska henkilö oli joutunut maksamaan lentomatkastaan lähes kolminkertaisen hinnan verrattuna samassa asemassa olevaan vammattomaan matkustajaan.

Finnair Oyj oli selvittänyt hyväksyttävällä tavalla, että yksittäisen riittävän tilavan istuimen järjestäminen liikuntavammaiselle

henkilölle ei ollut ollut lentojen tahtuma-aikaan mahdollista erityisesti yhtiön sisäisten turvallisuusmääräysten vuoksi. Asiassa oli siten arvioitava, voitiinko Finnair Oyj:lle asettaa kohtuullisia mukautuksia koskevan säännöksen perusteella velvollisuus myöntää lisäpaikkojen hinnasta alennusta.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, toisin kuin hallinto-oikeus, että yhdenvertaisuuslain kohtuullisia mukautuksia koskevaa säännöstä ja sen esitöitä ei ollut perusteita tulkita siten, että hinnanalennus tai muu hyödykkeen tai palvelun hintaan kohdistuva toimenpide ei voisi tulla lainkaan kysymykseen kohtuullisten mukautusten toteuttamistapana. Mukautusten oli vastattava vammaisen henkilön yksilöllisiin tarpeisiin, mutta niiden toteuttamistavan valinta kuului lähtökohteisesti mukautuksiin veloitettulle. Tähän nähden yksittäisessä tilanteessa tavarasta tai palvelusta myönnettävä hinnanalennus tai muu hintaan tehtävä muutos voi olla osapuolten kannalta perustelluin tai jopa ainoa tapa toteuttaa sellaiset kohtuulliset mukautukset, joilla tavara tai palvelu tuli vammaisen henkilön saataville yhdenvertaisesti. Se, mikä vaikutus kohtuullisina mukautuksina vaadittavalla hinnanalennuksella oli taloudellisille toimijoille sinänsä kuuluvaan hinnoitteluvapauteen, tuli huomioiduksi arvioitaessa vaadittujen mukautusten kohtuullisuutta veloitettun kannalta.

Kun otettiin huomioon Finnair Oyj:n liiketoiminnan luonne ja laajuus, kyseessä olevan vamman harvinaisuus, se, että liikuntavammaisen henkilö oli varannut matkansa hyvissä ajoin ennen haluttua matkustuspäivää, sekä lentolippujen luonteeseen kuuluva hinnoittelun dynaamisuus, lisäpaikkojen hintoihin kohdistuvaa alennusta liikuntavammaisen henkilön yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi ei voitu pitää Finnair Oyj:n kannalta kohtuuttomana alennuksen suoran kustannusvaikutuksen osalta. Finnair Oyj ei ollut myöskään osoittanut, että liikuntavammaiselle henkilölle varatuista lisäpaikoista perittävään hintaan tehtävällä alennuksella olisi ollut sellaisia myönnettävän alennuksen suuruudesta

riippumattomia lennon kokonais-kannattavuuteen ulottuvia vaikutuksia, joita olisi voitu pitää Finnair Oyj:n kannalta kohtuuttomina tai joiden olisi voitu katsoa rajoittavan sen hinnoitteluvapautta suhteettomalla tavalla.

Korkein hallinto-oikeus kumosi hallinto-oikeuden päätöksen ja saattoi voimaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätöksen siltä osin kuin lautakunta oli katsonut Finnair Oyj:n laiminlyöneen kohtuullisten mukautusten järjestämisen liikuntavammaiselle henkilölle ja siten syrjineen häntä hänen liikuntavammaisuutensa perusteella yhdenvertaisuuslain vastaisesti.

YK:n vammaisyleissopimus 1 ja 2 artikla, 5 artikla 3 kohta sekä 18 artikla

Yhdenvertaisuuslaki 1 §, 2 § 1 momentti, 4 § 4 momentti, 8 § 2 momentti sekä 15 ja 28 §

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1107/2006 ja sitä koskeva Euroopan komission tulkintaohje Brussels 11.6.2012 SWD(2012) 171 final

KHO:2021:190

Ulkomaalaisasia – Kansainvälinen suojele – Menettelyvirhe – Lapsen kuuleminen – Oleskelulupa yksilöllisen inhimillisen syyn perusteella – Jehovan todistaja

Valittajat olivat hakeneet kansainvälistä suojele ja oleskelulupaa heihin kotimaassaan Jehovan todistajina kohdistuvien oikeudenloukkausten perusteella. Maahanmuuttovirasto oli hylännyt hakemuksen. Hallinto-oikeus oli hylännyt valituksen Maahanmuuttoviraston päätöksestä.

Perheen vanhin lapsi oli asian ollessa Maahanmuuttovirastossa käsitellyssä ollut 12 vuotta täyttänyt. Maahanmuuttovirasto ei ollut järjestänyt hänelle turvapaikkakuumustelua eikä häntä siten ollut kuultu ulkomaalaislain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Maahanmuuttovirasto oli yksilöllisen inhimillisen syyn perusteella myönnettävän oleskeluluvan arvioinnin yhteydessä arvioinut lapsen etua vanhempien kertoman perusteella.

Asiassa oli korkeimmassa hallinto-oikeudessa erityisesti arvioitava-

na lapsen etu ja lapsen oikeus tulla kuulluksi ulkomaalaislain 6 §:n mukaisesti perheen kansainvälistä suojelua ja oleskelulupaa koskevan hakemuksen käsittelyn yhteydessä.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että Maahanmuuttovirastolla oli ollut velvollisuus selvittää asia ja hakijana olevalle kaksitoista vuotta täyttäneelle lapselle olisi tullut antaa mahdollisuus tulla kuulluksi ennen häntä koskevan asian ratkaisemista. Asian käsittelyssä Maahanmuuttovirastossa oli tältä osin tapahtunut menettelyvirhe.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että Maahanmuuttovirasto oli arvioinut kansainvälisen suojelun edellytykset valittajien kertomusten, ajankohtaisen maatiedon ja vastaavissa tapauksissa muodostuneen oikeuskäytännön valossa johdonmukaisesti. Lapsen kuulematta jättämisellä ei asian olosuhteet huomioon ottaen ollut sillä tavoin ratkaisevaa merkitystä kansainvälisen suojelun edellytyksiä arvioitaessa, että päätös olisi tullut yksinomaan lapsen kuulemista koskevan menettelyvirheen perusteella palauttaa Maahanmuuttovirastolle kuulematta jääneen lapsen tai perheen muidenkaan lasten kuulemiseksi.

Asiassa oli vielä arvioitava perheen edellytykset saada oleskelulupa yksilöllisen inhimillisen syyn perusteella ulkomaalaislain 52 §:n nojalla.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että perheen käsitys kotimaansa koulujärjestelmän heikkouksista ja vastaavasti toive saada lapset käymään koulunsa Suomessa, ei ollut peruste oleskeluluvulle yksilöllisen inhimillisen syyn perusteella. Maahanmuuttovirasto oli siten esittämälään perusteilla voinut olla myöntämättä muutoksenhakijoille oleskelulupaa.

Korkein hallinto-oikeus hylkäsi valituksen. Hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta ei muutettu.

Ulkomaalaislain 6 §

Ympäristöasiat

KHO:2021:159

Maankäyttö ja rakentaminen – Asemakaavan muutos – Kaupunginhallituksen päätösvalta hyväksyä kaavanmuutos – Hallin-

tosäntö – Oikeusvaikutteinen yleiskaava – Yleiskaavan ohjausvaikutus – Täydennysrakentaminen – Rakennustehokkuus

Kaupunginhallituksen hyväksymä asemakaavan muutos koski aluetta, joka oli oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa osoitettu nykyisellään säilyväksi pientalovaltaiseksi asuinalueeksi (AP-1). Asemakaavan muutoksella alueelle oli osoitettu asuin-kerrostalojen korttelialue, jolle sai rakentaa nelikerroksisen enintään 1 950 kerrosneliömetrin suuruisen asuin-kerrostalon.

Hallinto-oikeus oli kaava-alueen naapurikiinteistön omistajan valituksesta kumonnut kaupunginhallituksen päätöksen kaavanmuutoksen hyväksymisestä. Asiassa oli kaupunginhallituksen valituksesta ratkaistavana, oliko kaupunginhallitus ollut toimivaltainen hyväksymään kysymyksessä olevan asemakaavamuutoksen ja oliko alueella voimassa oleva oikeusvaikutteinen yleiskaava ollut riittävästi ohjeena asemakaavan muutosta laadittaessa.

Kaupunginhallituksen tehtävänä oli kaupungin hallintosäännön mukaan hyväksyä asemakaavat ja asemakaavan muutokset muiden kuin vaikutukseltaan merkittävien kaavojen osalta. Hallintosäännössä ei ollut määritelty, mitä vaikutuksiltaan merkittävillä kaavoilla tarkoitetaan, mutta kaupunginhallituksen mukaan kaupungin hallintokäytännössä oli tältä osin sovellettu maankäyttö- ja rakennuslain 52 §:n aiempaa sanamuotoa (132/1999) koskevista esitöistä (HE 101/1998 vp) ilmeneviä arviointiperusteita.

Kaavamuutos oli tässä tapauksessa pienialainen, eikä sillä kaava-alueen sijainti ja kaavan mahdollistaman rakentamisen määrä sekä muu asiassa saatu selvitys huomioon ottaen ollut merkittäviä ympäristöllisiä, taloudellisia, sosiaalisia, liikenteellisiä, yhdyskuntarakennetta koskevia tai muita vaikutuksia. Kaupunginhallitus oli näin ollen voinut katsoa kaavamuutoksen hyväksymisen kuuluvan hallintosäännön perusteella sen toimivaltaan ja päättää asemakaavamuutoksen hyväksymisestä.

Kaavamuutosalue sijoittui yleiskaavan AP-1-alueen länsiosaan sekä

rajautui lännen ja luoteen puoleisilta osiltaan yleiskaavassa kehitettäväksi keskustatoimintojen alueeksi (C-2) ja julkisten palvelujen ja hallinnon alueeksi (PY) osoitettuihin alueisiin. Kaavamuutosalueen lähiympäristön rakennuskanta muodostui kaavamuutosalueen lännen ja luoteen puoleisilla osilla asuin-kerrostaloista ja seurakuntarakennuksista sekä kaavamuutosalueen koillispuolella pientaloista. Kaavamuutosalueen ja sen kaakkoispuolella sijaitsevan pientaloalueen väliin jäi lähivirkistysaluetta ja kaualuetta.

Kaavamuutoksen mahdollistama rakentaminen muutti alueen kaupunkikuvaa, mutta alueen perusluonne ei kaavamuutoksen johdosta kuitenkaan olennaisesti muuttunut, kun otettiin huomioon kaava-alueen lähiympäristön rakennuskannan monimuotoisuus sekä kaavamuutoksella mahdollistetun rakentamisen liittyminen muuhun kaupunkirakenteeseen yleiskaavassa osoitettujen eri maankäyttömuotojen raja-alueella. Kaavamuutoksella osoitetun rakentamisen voitiin arvioida sopeutuvan olemassa olevaan asuinrakenteeseen, eikä kaavamuutoksen mahdollistama rakennustehokkuus merkinnyt AP-1-alueelle yleiskaavassa määrätyn luuetehokkuuden huomattavaa muuttumista. Uudisrakennuksen sopeutuminen kaupunkikuvaan oli lisäksi varmistettu kaavamuutokseen sisältyvillä rakennuksen massoittelua ja julkisivujen toteuttamista koskevilla kaavamääräyksillä.

Asemakaavan muutoksessa oli edellä mainitut seikat huomioon ottaen ollut kysymys sellaisesta yleiskaavassa osoitetun maankäyttötarkoituksen tarkentamisesta, jota ei ollut pidettävä maankäyttö- ja rakennuslain 54 §:n 1 momentin vastaisena. Yleiskaava oli siten ollut asemakaavan muutosta laadittaessa riittävästi ohjeena.

Hallinto-oikeuden päätös kumottiin ja kaupunginhallituksen päätöksestä tehty valitus hylättiin. Kaupunginhallituksen päätös jäi siten voimaan.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 42 § 1 momentti, 52 § ja 54 § 1 momentti

KHO:2021:177

Maankäyttö ja rakentaminen – Rakennusjärjestyksen hyväksyminen – Rakentamisen enimmäismäärä kaavoittamattomalla ranta-alueella – Vapaa-ajan asunnon käyttötarkoituksen muuttaminen vakituiseksi asuinrakennukseksi – ELY-keskuksen valitusoikeus

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kesäkuussa 2019 uuden rakennusjärjestyksen. Rakennusjärjestyksessä oli määrätty rakennusoikeuden enimmäismäärästä kaavoittamattomalla ranta-alueella muun ohella siten, että rakennusten yhteenlaskettu kerrosala sai rakennuspaikalla olla korkeintaan seitsemän prosenttia rakennuspaikan pinta-alasta, kuitenkin enintään 300 neliometriä ja kerrosten lukumäärä enintään puoletta (rakennusjärjestys 25 §). Rakennusjärjestyksessä oli lisäksi osoitettu alue, jolla vapaa-ajan asunnon muuttaminen pysyvään asuinkäyttöön ei rakennusjärjestyksessä mainittujen ehtojen täytyessä edellyttänyt poikkeamispäätöstä tai suunnittelutarveratkaisua ennen rakennuslupaa (rakennusjärjestys 27 §).

Hallinto-oikeus oli ELY-keskuksen valituksesta kumonnut rakennusjärjestyksen hyväksymistä koskevan kaupunginvaltuuston päätöksen edellä mainituilta osin. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli kaupunginhallituksen valituksesta ensin ratkaistava, oliko ELY-keskuksella ollut oikeus valittaa hallinto-oikeudelle rakennusjärjestyksen hyväksymistä koskevasta päätöksestä. Sen jälkeen asiassa oli otettava kantaa siihen, oliko rakennusjärjestyksen hyväksymistä koskeva päätös hallinto-oikeuden kumoamilta osin lainvastainen.

Määräykset rakentamisen enimmäismäärästä kaavoittamattomilla ranta-alueilla koskivat koko kaupungin aluetta ja näin ollen myös sellaisia kaupungin alueita, joilla asiassa saadun selvityksen perusteella oli valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviä maisemaa tai rakennettuun kulttuuriympäristöön liittyviä arvoja. Vastavasti käyttötarkoituksen muuttamista koskeva rakennusjärjestyksen määräys koski rakennusjärjes-

tyksen liitekartassa osoitetun alue-rajauksen perusteella osittain myös edellä mainittuja arvokkaita alueita. Mainituilla rakennusjärjestyksen määräyksillä voitiin siten arvioida olevan vaikutusta näiden arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen säilymiseen. Kun lisäksi otettiin huomioon käyttötarkoituksen muuttamista koskevassa määräyksessä tarkoitettu alueen laajuus sekä määräykseen liittyvien vaikutusten arviointien ympäristönsuojellinen merkitys, asia kuului kysymyksessä olevien määräyksien osalta ELY-keskuksen toimialaan. Hallinto-oikeuden oli siten tullut tutkia ELY-keskuksen valitus.

Määräykset rakentamisen määrästä kaavoittamattomilla ranta-alueilla koskivat ainoastaan mahdollisen rakentamisen enimmäismäärää. Lisäksi oli otettava huomioon, että määräykset koskivat aluetta, jolle uuden asuinrakennuksen rakentaminen ilman asemakaavaa tai oikeusvaikutteista yleiskaavaa edellytti aina poikkeamispäätöstä, johon oli mahdollista ottaa tarpeellisia määräyksiä ja ehtoja. Rakennusjärjestys ei näin ollen sellaisenaan mahdollistanut kaavoittamattomille ranta-alueille suurempaa rakentamisen määrää kuin mitä suunnitelmallisen rakentamisen piiriin kuuluvilla ranta-alueilla oli kaavoituksen kautta voitu sallia, eikä rakennusjärjestyksen 25 §:n määräyksiä näin ollen ollut pidettävä maanomistajien yhdenvertaisen kohtelun vastaisina tai kaavoitukseen liittyvää suunnitteluvarama supistavina.

Rakennusjärjestyksen määräys, jolla mahdollistetaan vapaa-ajan asunnon muuttaminen pysyvään asuinkäyttöön ilman poikkeamispäätöstä tai suunnittelutarveratkaisua, voi koskea vain sellaisia alueita, joilla käyttötarkoituksen muutos ei aiheuta merkittäviä haitallisia ympäristö- tai muita vaikutuksia. Arvioidessa sitä, voiko määräyksestä aiheutua tällaisia kiellettyjä vaikutuksia, oli otettava huomioon rakennusjärjestyksen laatimisen perusteena olleet selvitykset sekä toisaalta määräyksen alueellinen soveltamisala ja ne ehdot, joiden täytyessä määräys tuli sovellettavaksi.

Määräyksen kattaman alueen raja- ja määräykseen liittyvä vaiku-

tusten arviointi olivat perustuneet rantaosayleiskaavatyön yhteydessä laadittuun vakituisen asumisen edullisuusvyöhyketarkasteluun, jossa vakituisen asumiseen edulliset ranta-alueet oli määritelty tarkastelemalla kyläasutuksen, vesihuollon ja asuinrakennusten lupien sijoittumista ranta-alueille sekä palveluiden ja julkisen liikenteen saavutettavuutta. Määräys tuli siihen sisältyvien ehtojen perusteella sovellettavaksi ainoastaan sellaisilla jo rakennetuilla rakennuspaikoilla, joilla vapaa-ajan asunnon käyttötarkoituksesta ei ollut määrätty asema-kaavassa tai oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa. Lisäksi määräyksen soveltamista rajoittivat siihen sisältyvät rakennuspaikan vähimmäispinta-alaa, tieyhteyttä, asunnon teknisiä ominaisuuksia sekä käytetyn rakennusoikeuden määrää ja rakennusten etäisyyttä rantaviivasta koskevat ehdot. Käyttötarkoituksen muuttamisen edellytyksenä oli määräyksen mukaan myös rakennuspaikan liittäminen keskitettyyn jätevesiverkostoon tai vaihtoehtoisesti se, että jätevesien käsittelyjärjestelmä täytti rakennusjärjestyksen ja ympäristönsuojelumääräysten ehdot. Ehtojen täytyminen varmistettiin tapauskohtaisesti vapaa-ajan asunnon käyttötarkoituksen muuttamiseen liittyvän rakennuslupamenettelyn yhteydessä.

Kun otettiin huomioon käyttötarkoituksen muuttamista koskevan rakennusjärjestyksen määräyksen perusteena ollut selvitys sekä ne ehdot, joita käyttötarkoituksen muuttamiselle oli määräyksessä asetettu, rakennusjärjestystä laadittaessa oli riittävällä tavalla varmistuttu siitä, ettei määräyksestä aiheudu merkittäviä haitallisia ympäristö- tai muita vaikutuksia.

Kaupunginvaltuuston päätös rakennusjärjestyksen hyväksymisestä ei ollut ELY-keskuksen hallinto-oikeudelle esittämällä perusteilla lainvastainen. Hallinto-oikeuden päätös kumottiin ja rakennusjärjestyksen hyväksymistä koskeva päätös jäi kokonaisuudessaan voimaan.

Äänestys 4–1.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 14 §, 18 § 2 momentti, 129 a §, 191 § 1 momentti

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista 3 § 1 momentti 9 kohta ja 2 momentti 3 kohta Kuntalaki 135 § 2 momentti

KHO:2021:185

Maankäyttö ja rakentaminen – Purkamislupa – Asemakaavamerkintä – Rakennussuojelu – Valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö – Tehdasrakennukset – Rakennusten kunto ja käyttökelpoisuus

A Oy:n konkurssipesä oli vuonna 2017 hakenut purkamislupaa tehdasalueella sijaitsevien 18 tehdasrakennuksen ja rakennelman purkamiseen. Teollinen toiminta alueella oli päättynyt vuonna 2014.

Tehdasalueella oli voimassa vuonna 1980 vahvistettu asemakaava, jossa alueen rakennuksia ja rakennelmia ei ollut osoitettu suojeltaviksi. Niitä ei ollut suojeltu myöskään rakennussuojelulain (60/1985) tai rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain nojalla.

Tehdasalue kuului osana Museoviraston inventoiman valtakunnallisesti merkittävän rakennettujen kulttuuriympäristöjen (RKY) kohteeseen ”Valkeakosken tehtaat ja yhdyskunta”. Vuonna 2009 julkaisussa kohdekuvauksessa todettiin muun ohella, että Valkeakosken tehtaat ja niihin liittyvät laajat asuinalueet sekä useat yhteiskunnalliset rakennukset kuvastavat esimerkillisellä tavalla taajaman rakentumista teollisuuden ja vesistön yhteyteen.

Vuonna 2017 hyväksytyssä maakuntakaavassa oli laaja aluerajausmerkintä (RK), joka koski muun ohella edellä mainittua RKY-alueita. RK-merkintään liittyi suunnittelumääräys, jonka mukaan alueen yksityiskohtaisemmassa rakentamisessa ja käytössä oli varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen arvot säilyvät.

Tehdasalueella ei ollut voimassa oikeusvaikutteista yleiskaavaa, mutta alueen yleiskaavoitus oli vireillä. Vuonna 2020 nähtävillä olleessa yleiskaavaehdotuksessa tehdasalue oli osoitettu teollisuus- ja varastoalueeksi ja sitä koski terveyshaitan poistamistarvetta koskeva merkintä. Yleiskaavaehdotuksessa tehdas-

alueelle ei ollut osoitettu suojelumääräyksiä.

Konkurssipesän purkamislupahakemuksesta oli pyydetty ja saatu lausunnot muun ohella ELY-keskukset, maakuntamuseolta ja kaupungin kaavoituspäälliköltä. Hakemuksen johdosta tehdasalueella oli järjestetty katselmus.

Kaupunki oli purkamislupahakemuksen käsittelyn eri vaiheissa ilmoittanut, että sillä ei ollut alueen maankäyttöön liittyvää tarvetta muuttaa alueen asemakaavaa. Tehdasalueen rakennusten suojelu ei ollut myöskään vireillä rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain nojalla.

Kaupungin rakennusvalvontaviranomainen oli vuonna 2019 myöntänyt konkurssipesälle purkamisluvan hakemuksessa tarkoitettujen rakennusten ja rakennelmien purkamiseen lukuun ottamatta voimailaitoksen piippua.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli ELY-keskuksen valituksen johdosta arvioitavana, oliko purkamislupa voitu tässä tilanteessa myöntää puheena oleville tehdasrakennuksille ja -rakennelmille.

Korkein hallinto-oikeus viittasi ratkaisun lähtökohtanaan vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen purkamislupajärjestelmän tarkoituksena ei ollut rakennusten purkamista rajoittavan uuden lupajärjestelmän luominen, vaan sen varmistaminen, että rakennuksen suojelua koskeva asia voitiin ratkaista kohtuullisessa ajassa maankäyttö- ja rakennuslain vaatimukset täyttävällä kaavaratkaisulla tai rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain mukaisella suojelupäätöksellä. Jollei rakennusta asemakaavalla tai rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain nojalla päätetä kohtuullisessa ajassa suojella tai tällainen asia ole tullut kohtuullisessa ajassa vireille, eikä muutakaan toimenpidettä rakennuksen suojelemiseksi ole vireillä, rakennuksen purkamiselle ei ole maankäyttö- ja rakennuslain 139 §:n 1 momentissa säädettyjä esteitä.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että yksinomaan maakuntakaavan yksityiskohtaisempaan kaavoitukseen kohdistuva yleispiirteinen ja

laajaa aluetta koskeva RK-merkintä ja sitä koskeva suunnittelumääräys eivät merkinneet sitä, että purkamislupahakemuksen kohteena olleiden tehdasrakennusten ja -rakennelmien suojelua koskeva asia tulisi ratkaistuksi kohtuullisessa ajassa maankäyttö- ja rakennuslain säännökset täyttävällä yksityiskohtaisemmalla kaavalla. Kunnalla oli harkintavaltansa puitteissa mahdollisuus päättää, mille alueille ja missä aikataulussa asemakaavoja laaditaan. Vastikään hyväksytyllä maakuntakaavalla ei siten ollut välittömiä oikeusvaikutuksia arvioitaessa kysymyksessä olevan purkamisluvan myöntämisedellytyksiä.

Rakennetun kulttuuriympäristön arvoista esitetyn selvityksen perusteella voitiin kuitenkin arvioida, että purkamislupahakemuksen kohteena olevilla rakennuksilla ja rakennelmilla, jotka muodostivat osan puheena olevan tehdasalueen rakennuskannasta, oli ainakin ollut merkittävää valtakunnallista kulttuurihistoriallista arvoa osana RKY-kohteeseen sisältyvää tehdasaluetta ja samalla tämän laajan RKY-kohteen aluekokonaisuutta. Toisaalta asiassa oli osoitettu, että teollisen toiminnan loputtua rakennusten kunto oli merkittävästi heikentynyt. Rakennuksia ei ollut teollisen toiminnan loppumisen jälkeen enää lämmitetty ja rakennukset olivat rapautuneet. Rakennuksiin oli myös kohdistunut ilkeävaltaa. Maaperä purettavaksi haettujen rakennusten kohdalla oli suurelta osin pilaantunut. Rakennusten toimintahistorian perusteella oli lisäksi oletettavaa, että rakennusten rakenteissa oli asbestin lisäksi myös muita haitta-aineita. Rakennuksille ei ollut myöskään tilojen ominaisuuksien vuoksi löydettävissä käyttäjää, joka olisi voinut ylläpitää rakennuksia.

Edellä lausutun perusteella ja kun myös otettiin huomioon, että kysymys oli rakennuksista ja rakennelmista, joita ei ollut suojeltu asemakaavalla eikä rakennussuojelulain (60/1985) tai rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain nojalla, korkein hallinto-oikeus katsoi, että rakennusvalvontaviranomaisen päätös oli perustunut hallintolain 31 §:n 1 momentin tarkoittamalla tavalla riittäviin selvityksiin.

Johtopäätöksessään korkein hallinto-oikeus viittasi vielä edellä lausuttuun purkamislupajärjestelmän tarkoitukseen ja katsoi, että purkamisluvan myöntämiselle ei näissä oloissa ollut maankäyttö- ja rakennuslain 139 §:n 1 momentissa säädettyjä esteitä. Hallinto-oikeuden päätöksen lopputuloksen muuttamiseen ei siten ollut perusteita. ELY-keskuksen valitus hylättiin.

Äänestys 5–4, esittelijän eriyvä mielipide.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 20 § 1 momentti, 57 § 2 momentti, 118 §, 127 § 1 momentti ja 139 § 1 momentti

Laki rakennusperinnön suojelemisesta 2 § 1 momentti, 5 § 1 momentti ja 8 § 1 momentti

Hallintolaki 31 § 1 momentti

Ks. KHO 2002:73, KHO 2002:74 ja KHO 2021:82. Ks. ja vrt. KHO 2020:158

Veroasiat

KHO:2021:168

Kiinteistövero – Rakennuksen verotusarvo – Jälleenhankinta-arvo – Ikäalennus – Kylpylä-hotelli – Kylpylärakennus – Ravintolarakennus – Rakennusten liiketoiminnallinen yhteys

B Oy omisti kiinteistön, jolla sijaitsevien useiden eri rakennusten kokonaisuudessa toimi kylpylähotelli. Päärakennuksesta suurin osa oli eri ravintolatoimintoihin liittyviä tiloja. Kylpylärakennuksessa oli kylpylä- ja hotellitilojen lisäksi tilat day spa -hoidoille ja kampaamolle, keilahallille, kahdelle ravintolalle sekä lasten leikkimaailmalle. Suurin osa kylpylärakennuksesta oli muussa kuin hotellitoiminnan rajoituskäytössä. Asiassa oli ratkaistavana, oliko kylpylähotellin päärakennuksen ja kylpylärakennuksen verotusarvot vahvistettava toimistorakennuksen jälleenhankinta-arvon laskentaperusteiden ja ikäalennusprosentin mukaan.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että kiinteistöveron verotusarvon määrittävää jälleenhankinta-arvoa ja ikäalennuksia oli tarkasteltava kunkin rakennuksen osalta erikseen. Asiassa ei ollut merkitystä sillä, että rakennuksilla oli liiketoi-

minnallinen yhteys samalla kiinteistöllä harjoitettavaan hotellitoimintaan ja että rakennukset muodostivat toiminnallisen kokonaisuuden. Kun otettiin huomioon kyseisten rakennusten käyttötarkoituksista ja rakenteista saatu selvitys, päärakennus ja kylpylärakennus eivät olleet verrattavissa Veronsaajien oikeudenvälöntayksikön vaatimalla tavalla jälleenhankinta-arvoasetuksen 14 §:n ja arvostamislain 30 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaiseen toimistorakennukseen. Hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta, jossa ottamatta kantaa rakennusten oikeaan luokitteluun asia oli palautettu Verohallinnolle uudelleen käsiteltäväksi, ei muutettu.

Kiinteistöveroetus verovuosilta 2012–2017.

Kiinteistöverolaki 2 § 1 momentti, 2 momentti 1 kohta ja 3 momentti sekä 15 § 1 momentti

Laki varojen arvostamisesta verotuksessa 28 § sekä 30 § 1 momentti 1 ja 2 kohta sekä 2 momentti

Valtiovarainministeriön asetus rakennusten jälleenhankinta-arvon perusteista 14, 16 ja 20 §
Ks. myös KHO 2021:79 ja KHO 24.4.2018 taltionumero 1941 (lyhyt ratkaisuseloste)

KHO:2021:172

Henkilökohtaisen tulon verotus – Suomen kansalainen – Yleinen verovelvollisuus – Rajoitettu verovelvollisuus – Kolmen vuoden sääntö – Olennaiset siteet Suomeen – Taloudelliset siteet

Suomen kansalainen F oli muuttanut puolisonsa ja heidän yhteisten alaikäisten lastensa kanssa elokuussa 2019 pysyvästi puolison kotimaahan Tšekkeihin. Muuton jälkeen F oli aloittanut päätoimisen työskentelyn C s.r.o.:n markkinointijohtajana ja johtoryhmän jäsenenä. Hänellä ei ollut enää muuton jälkeen asuntoa Suomessa, vaan perhe asui vuokralla Tšekiissä.

F:llä oli muuton jälkeen edelleen taloudellisia siteitä Suomeen. Hän omisti sijoitustoimintaa harjoittavan A Oy:n koko osakekannan sekä X Oy:stä 34 prosenttia ja B Oy:stä 5 prosenttia. F toimi toimitusjohtajana ja hallituksen puheenjohtajana

na A Oy:ssä, mutta tämä ei edellyttänyt hänen läsnäoloaan Suomessa. Lisäksi F oli hallituksen puheenjohtajana D Oy:ssä ja hallituksen jäsenenä X Oy:ssä, G Oy:ssä, H Oy:ssä ja B Oy:ssä, mutta hän ei osallistunut yhtiöiden operatiiviseen toimintaan.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että vaikka F:llä oli edelleen säilynyt luonteeltaan taloudellisia siteitä Suomeen, hänen kaikki muut asian arvioinnin kannalta merkitykselliset siteensä Suomeen olivat katkenneet. Kun lisäksi otettiin huomioon, että F:n Suomeen säilyneiden taloudellisten siteiden ei ollut katsottava edellyttävän säännöllisiä käyntejä ja aktiivista toimintaa täällä, nämä siteet eivät yksinään muodostaneet sellaisia tuloverolain 11 §:n 1 momentissa tarkoitettuja olennaisia siteitä Suomeen, joiden perusteella häntä olisi edelleen voitu pitää yleisesti verovelvollisena muutovuoden jälkeen. Näin ollen F:ää oli pidettävä Suomessa rajoitetusti verovelvollisena 1.1.2020 alkaen.

Ennakkoratkaisu verovuosille 2020 ja 2021.

Tuloverolaki 9 § 1 momentti (1535/1992) 1 kohta ja 11 § 1 momentti

KHO:2021:179

Elinkeinotulon verotus – Korkojen vähennyskelpoisuus – Yrityskauppa – Konserniavustus – Osakeyhtiön perustaminen yrityksen ostamista varten – Holdingyhtiö – Osakkeiden hankintavelka – Veron kiertäminen

Ruotsalaiset yhtiöt H AB ja B AB olivat elokuussa 2010 sopineet muun ohella E Oy:n osakkeiden myynnistä B AB:lle ja siitä, että B AB voi siirtää oikeutensa ja velvollisuutensa ostaa sanotut osakkeet välittömästi tai välillisesti omistamalleen tytäryhtiölle. B AB:n tytäryhtiö oli perustanut D Oy:n elokuussa 2010. Syyskuussa 2010 ennen yrityskaupan loppuun saattamista B AB oli siirtänyt oikeutensa ja velvollisuutensa E Oy:n osakkeiden ostamiseen D Oy:lle. Omistusoikeus E Oy:n osakkeisiin oli siirtynyt D Oy:lle syyskuun 2010 lopussa. D Oy oli rahoittanut E Oy:n osakkeiden hankinnan pääosin B AB:lta ottamal-

laan velalla, josta aiheutuneet korkokulut D Oy oli vähentänyt vuosittain verotuksessaan.

Verotarkastuskertomuksessa oli katsottu, että yrityskaupan lainavastuun siirtämiselle monivaiheisessa omistus- ja rahoitusjärjestelyssä D Oy:lle ei ollut esitetty verotuksesta riippumattomia liiketaloudellisia perusteita ja että järjestely oli toteutettu yksinomaan veroetu- jen saamiseksi hyödyntämällä Suomen konserniavustustajajärjestelmää ja korkovähennysoikeutta. E Oy:n osakkeiden hankintaan kohdistuvan velan korkokulut oli tällä perusteella lisätty D Oy:n verotettaviin tuloihin verovelvollisen vahingoksi toimitetuissa verovuosien 2012–2015 verotuksien oikaisuissa ja verovuoden 2016 verotusta toimitettaessa. Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö oli lisäksi esittänyt, että esillä olevat toimet olivat kokonaisuudessaan keinotekoisia tavalla, joka oli verrannollinen korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjaratkaisussa KHO 2016:72 esillä olleeseen tilanteeseen.

D Oy oli hankkinut E Oy:n osakkeet riippumattomalta osapuolelta. Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain esitöiden perusteella lainsäätäjän lähtökohta oli, että riippumattomien osapuolten välisissä osakekaupoissa holdingyhtiöiden käyttöön liittyviä veroetuja rajoitetaan lakia muuttamalla. Tämän vuoksi ja kun otettiin huomioon, että elinkeinotulon verottamisesta annetun lain lähtökohta oli, että elinkeinotoiminnassa kertyneet korkokulut ovat vähennykelpoisia, holdingyhtiön perustamista riippumattomien tahojen välisen yrityskaupan osakkeita hankkivaksi yhtiöksi ja holdingyhtiön rahoittamista osin omalla pääomalla ja osin konsernin sisäisellä velalla ei ollut katsottava verotusmenettelystä annetun lain 28 §:n perusteella keinotekoiseksi toimeksi. Tällaista tilannetta ei myöskään ollut rinnastettava korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjaratkaisussa KHO 2016:72 esillä olleeseen tilanteeseen. D Oy:llä oli siten oikeus vähentää E Oy:n hankintaan kohdistuvan velan korkokulut verovuosien 2012 ja 2013 verotuksissaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 7 §:ssä ja 18 §:n 1 mo-

mentin 2 kohdassa säädetyllä tavalla sekä verovuosien 2014–2016 verotuksissaan saman lain 7 §:ssä, 18 §:n 1 momentin 2 kohdassa ja 18 a §:ssä säädetyllä tavalla. Verovuodet 2012–2016.

Laki elinkeinotulon verottamisesta 7 § 1 momentti, 18 § 1 momentti 2 kohta ja 18 a § (983/2012) 1, 2 ja 5 momentti

Laki verotusmenettelystä 28 §
Ks. KHO 1989 B 513 ja vrt. KHO 2016:72 ja KHO 2021:178

KHO:2021:183

Varainsiirtovero – Jakautuminen – Kiinteistön omistusoikeuden luovutus – Vuokralle annettavat rakennukset – Toiminnan jatkaminen – Veron kiertäminen

Kiinteistö Oy B oli tavallinen kiinteistöyhtiö, joka harjoitti vuokra-asuntojen rakennuttamista, omistamista ja vuokraamista. Kiinteistö Oy B omisti muun ohessa 11 kiinteistöä. Kiinteistö Oy B oli tarkoitus jakaa kokonaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 c §:ssä ja osakeyhtiölaissa tarkoitetulla tavalla niin, että jakautumisen yhteydessä perustettaville vastaanottaville yhtiöille siirtyisi kullekin yksi kiinteistö. Vastaanottavien yhtiöiden oli tarkoitus olla ensin tavallisia kiinteistöosa- keyhtiöitä, mutta niiden yhtiöjär- jestyksiä muutettaisiin jakautumisen toteuttamisen jälkeen siten, että niistä tulisi asunto-osakeyhtiöitä tai keskinäisiä kiinteistöosa- keyhtiöitä.

Koska Kiinteistö Oy B:n kokonaisjakautuminen toteutettaisiin asiassa soveltuviissa yhtiöoikeudellisissa säännöksissä eli osakeyhtiö- lain säännöksissä tarkoitetulla tavalla, vastaanottavien yhtiöiden ei ollut suoritettava niille kokonais- jakautumisessa siirtävistä kiinteis- töistä varainsiirtoveroa varainsiir- toverolain 4 §:n 1 momentin ja 6 momentin perusteella. Koska kokonaisjakautumisella ja yhtiöjärjes- tysten muutoksilla ei ollut katsotta- va pyrittävän välttämään varain- siirtoverolain mukaista veropoh- jaa, vastaanottavien yhtiöiden ei myöskään ollut suoritettava niille kokonaisjakautumisessa siirtävistä kiinteistöistä varainsiirtoveroa va-

rainsiirtoverolain 37 §:n perusteel- la. Ennakkoratkaisu.

Varainsiirtoverolaki 4 § 1 momen- ti, 4 § 6 momentti ja 37 § 1 mo- mentti

Ks. KHO 2021:182

KHO:2021:192

Arvonlisävero – Poikkeukset myynnin verollisuudesta – Rahoituspalvelu – Maksuliike – Maksu- tapahtumien selvittely ja prosessointi – Keskuspankissa tapahtuvat katteensiirrot – Alihankkijalta ostettu palvelu

Ruotsalaisen yhtiön Suomen sivuliike myi asiakaspankeilleen palvelukokonaisuuden, joka muodostui asiakaspankkien välisiä maksuvelvoitteita koskevien ja muiden tietojen vastaanottamisesta ja lähettämisestä, maksujen selvittelystä eli asiakaspankkien välisten maksuvelvoitteiden kokoamisesta ja kuittaamisesta sekä selvittelyn tulokse- na muodostuvan tiedoston lähettämisestä Suomen Pankkiin. Sivuliikkeen mukaan sillä tuli olemaan pääsy keskuspankin järjestelmään, jonne se syötti katteensiirtoja koskevat tiedot asiakaspankkien puolesta ja näiden valtuuttamana. Katteensiirtopyynnön seurauksena asiakaspankkien keskuspankissa olevia tilejä veloitettiin tai hyvitetiin ilman asiakaspankeilta vaadittavia toimenpiteitä. Varsinaiset tilisiirrot toteutti Suomen Pankki selvittely- tiedoston sisältämien ohjeiden mukaisesti. Sivuliike oli maksutapahtumien selvittelystä ja katteensiirtojen toteuttamisessa vastuussa varojen siirtämiseen liittyvistä oikeudellisista ja taloudellisista muutok- sista. Sivuliike osti asiakaspankeil- le myymäänsä palvelua vastaavan palvelun alihankkijalta.

Asiaa kokonaisuutena arvioi- taessa oli katsottava, että sivuliik- keen asiakaspankeille suorittamat palvelut muodostivat sellaisen unionin tuomioistuimen oikeuskäytän- nössä tarkoitetun erillisen kokonai- suuden, joka täytti arvonlisäverodi- rektiivin 135 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettujen maksuja ja tilisiirtoja koskevien liiketoimien erityisiä ja olennaisia tehtäviä. Pal- velua oli pidettävä arvonlisävero- lain 42 §:n 1 momentin 4 kohdassa

tarkoitettuna maksuliikkeenä. Sivuliikkeen ei siten ollut suoritettava arvonlisäveroa asiakaspankeille myymästään palvelukokonaisuudesta eikä myöskään käännetyin verovelvollisuuden perusteella sen otaessa vastaavan palvelun alihankkijalta. Sivuliikkeen valitus hyväksyttiin.

Keskusverolautakunnan arvonlisäverotusta koskeva ennakkoratkaisu ajalle 20.11.2020–31.12.2021.

Arvonlisäverolaki 1 § 1 momentti 1 kohta, 9 § 1 momentti, 41 § ja 42 § 1 momentti 4 kohta
Neuvoston direktiivi yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 2006/112/EY 135 artikla 1 kohta d alakohta

Unionin tuomioistuimen tuomiot asioissa C-2/95, SDC (ECLI:EU:C:1997:278), C-464/12, ATP PensionService (ECLI:EU:C:2014:139), C-607/14, Bookit (ECLI:EU:C:2016:355) ja C-42/18, Cardpoint (ECLI:EU:C:2019:822)
Kts. myös Högsta förvaltningsdomstolen (Sverige) 2021 ref. 45, Mål nr 6927–20

KKO:N VALITUSLUVAT

VL:2021–91

Oikeudenkäyntimenettely – Poissaolo oikeudesta vastaajana

Diaarinumero: R2021/8

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 27.11.2020 R20/526

Vastaaja oli kutsuttu hovioikeuden pääkäsittelyyn uhalla, että valitus voidaan jättää sillensä, jos hän ei saavu pääkäsittelyyn henkilökohtaisesti, tai mikäli hän käyttää asiamiestä, uhalla että asia voidaan hänen henkilökohtaisesti poissaolostaan huolimatta ratkaista. Vastaaja jäi henkilökohtaisesti pois pääkäsittelystä, mutta oli pääkäsittelyssä läsnä asiamiehen edustamana. Hovioikeus jätti asian sillensä pidettyään vastaajan henkilökohtaista kuulemista asian ratkaisemisen kannalta välttämättömänä.

Kysymys hovioikeuden menettelyn oikeellisuudesta.

VL:2021–96

Perintökaari – Pesänselvitys – Asiavaltuus

Diaarinumero: S2021/515

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Vaasan hovioikeus 8.7.2021 S20/655

Kuolinpesä oli määrätty pesänselvittäjän hallintoon. Kysymys kuolinpesän osakkaan oikeudesta ajaa oikeustointen pätemättömyyttä koskevia kanteita omilla nimissään pesän hyväksi.

VL:2021–101

Oikeudenkäynnin julkisuus – Oikeudenkäyntiasiakirjan julkisuus

Diaarinumero: R2021/679

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 21.6.2021 R20/2285

Kysymys siitä, voidaanko julkisessa pääkäsittelyssä kuultujen henki-

löiden kertomuksista tehdyt äänitallenteet määrätä salassapidettäväksi.

VL:2021–103

Murha – Tappo

Diaarinumero: R2021/847

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Vaasan hovioikeus 17.9.2021 R20/1009

A oli antanut tiedottomalle B:lle unilääkkeitä, pistänyt tähän noin 30 insuliiniyksikköä, tukahduttanut tätä tyynyllä noin 5–10 minuutin ajan, lyönyt veitsellä lukuisia kertoja B:tä kaulan alueelle ja viiltänyt tätä veitsellä vasemman käden ranteeseen ja näin pitkäkestoista väkivaltaa käyttäen aiheuttanut B:n kuoleman.

Kysymys siitä, oliko A:n syyksi hovioikeudessa luettu tappo tehty vakaasti harkiten, oliko rikos tehty erityisen raa'alla tai julmalla tavalla, ja oliko se myös kokonaisuutena arvostellen törkeä.

VL:2021–104

Veropetos – Törkeä veropetos – Tahallisuus

Diaarinumero: R2021/455

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 6.4.2021 R19/2743

A oli esitäytetyillä veroilmoituksilla jättänyt ilmoittamatta ulkomailta saamiaan pääomatuloja. Kysymys siitä, oliko hän menettelyllään syyllistynyt törkeään veropetokseen.

Toimitus: Henna Erkkilä
Alma Talent
shop.almatalent.fi
pro.almatalent.fi/#suomenlaki